

BUDA-PESTA

22 Octomvre st. v.
3 Noemvre st. n.

Va esi joi'a si duminec'a.

Redacțiunea: strad'a arbo-
relui verde nr. 12.

Nr. 80.

ANULU XIV.
1878.

Pretulu pe unu anu 10 fl.
Pe 1/2 de anu 5 fl.; pe 1/4 de
anu 2 fl. 70 cr.
Pentru Români'a 2 galbeni.

Unu aventurieru pe tronulu Moldovei.

— Schitu istorica. —

Domnule Redactoru!

Dorulu celu nestemperatu, care pururea l'am avutu a cunosce întemplantările bisericeii Românilor, că pe studentu la facultățile filosofice si teologice în Roma, m'a îndemnatu a desfoia cărțile vechi si noue a bibliotecelor pentru culegerea documentelor, ce credu că cu timpulu le voiu si publicá.

În culegerea documentelor, desfoiându numerosele volumuri ale invetiátului cardinalu Mai: „Nova scriptorum collectio“ si „Spicilegium Romanum“, am gasitu între aceste unu volumu, în care acum prima-data la anulu 1848 s'a tiparitu unu manuscriptu din bibliotec'a Vaticanu, care descrie lucrurile întemplate în Moldova la anii 1560—2.

Originalulu acestui documentu fiindu în limb'a latina, am cugetatu că cu traducerea aceluia voiu face unu lucru folositoru pentru publiculu întregu român, ce fiindu gata, ve rogu D. Redactoru, se binevoiti a-i dá locu în pretiuit'a-ve foia ce o redactati.

În istori'a acést'a romantica este de însemnatu, că autorulu istoriei asiédia întemplantările aceste între anii 1560 si 1562, pe când alti scriitori totu contemporani acele le punu

între anii 1561 si 63; asiá p. e. Theiner vol. II. mon. vet. Poloniae pag. 674—675; asemea si Thuani part. III. tom. V. XIII. Kal. Dec. 1561 care astfel scrie: „Tocmai în anulu acesta (1561 XIII. Kal. Dec.) s'a întemplantu o mare schimbare între Români, fiindu că unu cutare cu numele Iacobu (séu mai bine disu Ioanu) grecu de natiune, care isi usurpa si numele Basiliu si Heraclide . . . cu ajutorulu nobililor Poloni, Albertu Lascu, Philopovicu si Lascoiu a ocupatu Moldova cu mâna armata.“

Totu acesti scriitori asiédia capetulu domniei lui Pseudo-Heraclide la anulu 1563; asiá Theiner pag. 701 vol. II. Petricovia si Thuani ditcându: „Anulu acést'a (1563) fu anulu din urma a vietii lui Iacobu noulu Principe alu Moldaviei, tocmai lun'a acea în care cu doi ani mai înainte invinse elu pe Alesandru.“

Că autorulu istoriei (adeca Antoniu Gratianni, secretariulu nuntiului din Polonia) comise o eróre istorica, când anulu rescólei ilu pune la 1560, se scie si de acolo, că Piu alu IV-le la anulu 1561 scrise lui Alesandru Principele din Moldavia o epistola în care ilu îndemna se tramita oratorii sei la Conciliulu Tridentinu, ce de siguru nu ar fi scrisu déca

Alesandru înca la anulu precedent ar fi fost alungatu din Moldova.

Înse acést'a eróre, póte cà numai a deco-piatorului nici decátu nu atinge esinti'a lucrului, si nu ne dà dreptulu de a ne îndoi de adeverulu naratiunii, càci toti istoricii contimporani totu asemene ne scriu despre Pseudo Heraclide.

Ioanu Ardeleanu,

dr. de filosofia si professoru gimn. în Beiusi.

Despre Ioanu Pseudo-Heraclide Voivoda.

— *De Antoniu Gratianu.* —

Când vei ceti, iubite cetitoru, inceputulu si capetulu domniei acestui Voivodu, nu voiú cá sè acusi capriçiuulu sortii intru oferirea acelei domnie, si nici usioratatea cu care i o rapí aceea. Nimene nu s'a inaltiatu cu mai puçina ostenéla, si nimene n'a cadiutu mai curêndu. Se pare cà acest'a s'a inaltiatu intru atâta, cá sè póta cadé mai rusinatu, si sè lase posteritâtii unu exemplu specialu despre joculu fortunei.

Tu înse, iubite cetitoru considera acum întêmplârile órbe ale fortunei, intru cari vietuimu, câtu este de trecutóre, câtu de nestabila e conditiunea acelora, cari s'au lasatu asiá de temerariu pe mân'a sortii, încátu sè nu faca nimica dela sine; considera apoi câtu este de însielatoru svatulu ênsusi, când acela se departéza dela legile divine. Esemplele de tóte

Maritata si totusi fara barbatu.

— Romanu americanu, de Mrs. May Agnes Fleming. —

(Urmare.)

— Taci, Alice, — observà liniscita Polly, — eu voiú cutezá. Nu me temu de fantóme, ba înca cu de-adinsulu m'asiu duce acolo, déca asiu sci, cà s'oru ivi cavalerulu cu dam'a sa.

— O, Polly, te rogu, nu te espune periclului, — dise de nou Alice.

— Lasa-te de acelu propusu, — observà Petru Jenkins; — Ulrich sciu cà nu te lasa.

— Ulrich nici cà trebue sè scía, — observà Elisa; — noi mergem acum la Bridges, si eu voiú rogà pe Rosanna, sè lase si pe Polly cu noi. Noi atunci o vom petrece pâna la castelulu vechiu si la rentóccere vom veni dupa ea. Se întielege, cà déca si-a propusu seriosu sè petréca o nópte în castelu. Ea e destulu de întielépta, sè întrelase, déca-i este frica.

Ea se simtí iritata. Deschise usi'a gradinei si pasí repede afara, încátu Elisa fara voia repasí.

— Eu, Eliso, nu me temu; tu înse esti lasia si sperí cà vre-unu reu mi se va întêmplá. Eu te cunoscu si te pricepu, totu-si înse mergu.

Elisa surise. Ea nu scica, cà în ânima erá ea o omicida si cà ar voi cá acele umbre fantomatice sè

dilele ne invétia acést'a, si totu astfel si analele antice. Ci nóue Romanilor ni este mai de folosu, cà acele esemple sè le invetiâmu din vietí'a principilor români.

Când Turcii cuprinsera cetatea Coronea în Peloponesu în anulu Dlui 1534, Ispaniolii parasira tóta insul'a împreuna cu nobilii greci, cari în sperarea cà vor poté scuturá jugulu Turcilor, s'au alaturatu la partid'a lui Carolu V, fugindu la dênsulu în Belgiu. Între acestia se aflá si Heraclide ai carui parinti domnira în insulele Paros si Samos. Acesta fu tractatu bine de Carolu, atâtu pentru cà erá de o familia nobila, câtu si pentru meritele dênsului din batalí'a dela Coronea; înse dupa câtiva ani muri.

În famili'a acestui Heraclide se aflá unu omu din insul'a Creta cu numele Ioanu, nascutu din parinti de jos, si anume tatalui seu erá luntrasíu. Elu erá Grecu de sânge si caracteru, astutu în gradulu supremu, (astuti'a grecésca câstiga domni'a prin acele mijlóce, cu cari ómenii de comunu abiá potu sè-si esopereze o sórte mediocra) — de unu ingeniu ascutitu si gat'a a face ori ce; elu în junetiele sale fiindu copistu în bibliotec'a Vaticana, a invetiatu óre ceva si din elegantí'a limbei latine; afara de aceea instruitu în sciinti'a greca si latina si în limb'a francesca si ispaniola.

Prin nisuintí'a si ostenéla continua a intratu intru atât'a graçia la Domnulu seu Heraclide, încátu erá privitu asiá dicêndu cá fiú,

rapésca pe Polly si sè o duca la apele turbure ale lui Styx. Fára a respunde, grabí în chilí'a si rogà pe Rosanna, cá sè lasa pe Polly a merge cu ele.

— Remâni acasa Polly, — o rogà Alice înspaimântata; — nu scí ce ti-se póte întêmplá, si mie mi s'ar para atunci, cà si când noi te-am fi ucisu, déca —

Polly o sarutà.

— Nu te ingrígí, Alice, eu voiú dormí în castelu, tocmai cá acasa, si Elisa sè nu-mi mai dica cá süm lasia.

Erá ceva caracteristicu în Polly a nu o poté abate dela propusu, si asiá pasíra ei prin nóptea vederósa spre castelu.

Tradițiunea enará, cà ómenii, cari cercau a sîedé o nópte în acelu locu fantomaticu, în diu'a urmátóre erau nebuni.

În scurtu iesíra din orasiu si apucara pe calea parasita, care ducea la castelu.

Ei adeca percursera càile încrucisiate, pe cari Ulrich Mason nainte de 14 ani a ratacitu.

Totu înca vorbiá Polly vialu, fiinti'a ei erá libera de ori ce frica si superstitiuni, ea doriá sè probeze rivalei sale, — cà e superióra slabitiunilor Elisei.

În fine ajunsera la pórt'a parcului.

si cunosceá tóte secretele si afacerile domnului seu. Acésta grația aduse pe cei mai multi la parerea, că dēnsulu ar fi consāngenu cu Domnulu seu, si acea opinione o întari prin scoriturile sale si anume : Dupa ce a muritu Heraclide, fiind Ioanu dela natura inzestratu cu elocuentia si afara de acea avēdu si eruditune, svatuesce famili'a lui Heraclide sē-lu numésca nepotu, cá nu cumva ocupādu strāinii ereditatea lui Heraclide, dēnsii sē fia eschisi. Promite, că va impartii între dēnsii tóta ereditatea, si că elu se va îndestulí numai cu tablele si scriptele Domnului seu. Ceea ce reusindu-i, impartiesce bunurile, apoi ia scrisorile cu sine, si astfel din copistu se face pe neașteptate unu altu Heraclide, numindu-se din acestu timp Voivodu-Despota.

Dupa mai multi ani a obtinutu usioru de la imperatulu sē se proclame nepotulu lui Heraclide si erede, si cere si documentu despre faptele sale stralucite în batalia navala.

Nascēdu se cērta între sērbi la impartirea ereditatii, unii dintre dēnsii descoperira, că Ioanu ar fi strāinu si pseudoconsāngenu; ci nebagādu-o nimene în sēma, dēnsulu fugi în Lübek lānga marea Baltica; aci dechiară că e descendentu de famili'a regésca, că alungatu de Turci vēndu tóte, si spre întarirea asertiunilor sale se folosiá de diplom'a lui Carolu, intrādu si în amici'a cu mai multi fruntasi.

Din Lübek veni în Dania, unde fu primitu bine de regele Fridericu, carele i dede si da-

— O, Polly, remāni cu noi, — o rogā Alice îmbrācisiādu-o, — di si tu Eliso!

— Eu firesce nu asi merge, — dīse acea, — de cumva asi simti numai cāva frica —

— Tu taci! — dīse Polly māniósa, — si tu Alice, nu te ingrigi de mine. Aici nu sūnt ómeni, si de fantome nu-mi este frica. Mai multu nu ai trebuintia sē me ispitesci, nici sē me petreceti.

Curagiósa deschise ea pórt'a grea si pasí de-a lungulu aleei. Petru Jenkins remase înderet, ceialti i urmara. Înca odata o rogā Alice sē se lasa de acelu propusu. În ochii Elisei luciá o bucuria satanica.

Ei o petrecura pâna la castelu si când grai Polly, suná vocea ei nenaturalu în tacerea mormentală ce o încungiurá.

— Óre cum sē intru? Poti dta Samuel sē deschidi colo ferést'a acea?

Erá ferést'a acea de lānga ulmulu în acarui ramuri odinióra siediuse Ulrich. Efeul servi lui Samuel de scara; când inese voi elu sē deschida ferést'a, aceea caditū în chilía sdrancanindu.

— Esti îndestulata cu acēsta chilía, Eliso? — o întrebā Polly, — séu scii tu alta, care e mai înfiortóre? Iti facu placerea, mie mi este totu atāta.

— O, nu me întrebā, — respunse Elisa înfiorān-

ruri, si-lu tramise în Suedi'a, si fiindu bine primitu si de regele liberalu alu Suediei; fu tramisu în Dantiscu la gur'a Vistulei, de unde merse la principele de Brandenburg Albert; prin elocuentia si usulu limbelor civilisate, precum si prin desteritatea intru purtarea oficiului seu, isi fece mai multi amici.

Astfel când plecā elu la regele Poloniei, Albert i dede bani, si pe lānga aceea si o epistola recomandátóre la Nicolau Radewill palatinulu din Vilna. Ajungēdu aci, fu primitu cu ospitalitate de Nicolau Radewill, fu condusu apoi si la Sigismund Augustulu, care cá rege erá îndatinatu a petrece aci. Voivodulu Pseudo-Heraclide se nisuesce sē între în amici'a Palatinului, care erá unu omu mare între Poloni, nu numai cu ingeniulu, ci si avutu, de aceea isi propuse a confesa aceasi religione, care se propunea la dēnsulu. De însemnatu e, că Radiwill tindea la protestantismu. Greculu astutu sciá, că astfel va sē câstige amici'a Polonului.

Ci Pseudo-Heraclide, pe când petrecea la dēnsulu, întielese parte din conversatiunea acelora ce cunosceau lucrurile din Romāni'a, parte din scrisorile sale, că soçi'a lui Alesandru Domnulu Romāniei este cununata acelu Heraclide alu carui nume ilu usurpá dēnsulu — Ioanu. Sciá si acea, că acestu Alesandru este tiranu si uritu de ai sei, pentru crudelitatea sa; mai sciá, că poporulu este nestatornicu si iubesc noutátile.

du-se, — si nu dīce, că eu asi fi voitu sē te espuni. Din contra voiescu sē te lasi de acelu propusu.

— O, eu te cunosc, Eliso, — rise Polly cu amaru; — de cumva mi s'ar întēplá ceva, sē-ti poti escusá nevinovatia. Nópte buna! Nu te ingrigi de mine, Alice!

Ea se apucā de Efeu si se avēntā în chilía.

— Vino cu noi acasa, — repeti Elisa.

— O, Polly, vino cu noi, — i siopti Alice, rogādu-o; — ei i se parea, că si când aru parasí-o în periculu vietii.

— Duce-ve-ti! Nópte buna!

Ea se facu neveduata si peste câteva minute erá singura în cas'a acea, în care nainte de 16 ani s'a nascutu. Ea remase la ferést'a, pâna când nu se mai audira pasii si se închise pórt'a parcului. Acum ea erá singura în tacerea solena a noptii. Lun'a luminá fantomaticu si vēntulu se vaierá printre arbori.

Ea erá cá o vietia în mormēntu.

Privi prin chilía. La ferést'a erá asiediatu unu pianino, la caminu unu fotelu învechitu si o mésa micutia. Prin coridore siuera vēntulu, si clotianii guitiau de-asupra capulu ei.

(Va urmá.)

Pseudo-Heraclide erá instruitu în studiile matematice asiá, câtu reflectându la acést'a, si sciindu cá cu matematic'a isi va puté câstigá mare norocu, se mândri.

Convingându-se asiá dára, cá acést'a-i este calea spre fericirea sa, luându epistole recomandátore atátu dela regele Poloniei, câtu si dela Radewill, merge în Români'a la Alesan-

sui apoi sè-si câstige câtu se póte mai multi partisani dintre boeri. Atátu un'a, câtu si alt'a, implini în ore câte luni, prin talentulu si purtarea gentila. Se laudá, cá este de origine románu, si cá stramosii sei au domnitu în Români'a, spre întarirea acestora spunea poporului istori'a sa cea aventuriósa si scornita; astfel usóru reusi a trage în partea sa chiar si

Hadsi Loja.

dru, condusu de unii Italiieni, cari venira spre a cercetá acele locuri, si cu o suita onesta se preface a trece în Greci'a.

De Alesandru si soçi'a sa, ce se credeau cá-i sânt afini, fu bine primitu, si tractatu cu mare onóre. Petrecându la acestia vedíu, cá este necesariu a studiá si limb'a poporului; pentru cá sè-si póta ajunge scopulu seu se ni-

tóta nobilimea.

Alesandru pentru tirani'a sa erá uritu de poporu, — ceea ce se mariá înca prin avariți'a ce caracterisá pe acestu principe.

(Va urmá.)

S A L O N U :

Calindarul septemanei.

Dumin.	22	3	F. 20 d. R. 6 Luc. s. p. Averchiu.
Luni	23	4	s. st. m. ap. Iacov fratele Dlui.
Marti	24	5	s. m. m. Areta, s. m. Sevastiana.
Mercuri	25	6	ss. mm. Marcian, Martiriu, Valerin.
Joi	26	7	s. m. m. Dimitriu, s. m. Leptina.
Vineri	27	8	s. m. Nestor, c. p. Dimitriu N.
Samb.	28	9	ss. mm. Terențiu, Neonila, Pompui.

Societatea pentru fondu de teatru romanu.

Se aduce la cunoscintă a onoratului publicu, că adunarea Societății pentru fondu de teatru român, care s'a anunțiatu pe 10 si 11 oct. la Alba-Iulia, dar la cererea comitetului aranjatoru s'a amânatu, se va ține la 17 si 18 noemvre st. n. an. c. totu în Alba-Iulia si cu program'a publicata în nr. 66 alu „Familiei.“

Budapesta 26 oct. 1878.

Iosifu Vulcanu,
secretaru.

Iosifu Hosszu,
vice-presied.

Scrisori din Bucuresci.

— 9/21 octomvre. —

(Dîu'a de 8/20 oct. — Întrarea triumfala a armatei române în capitala. — Preparativele serbatorei. — Între 8 si 10 ore. — Oficiulu divin. — Arculu de triumfu. — Dlu C. A. Rosetti. — Respinsulu M. S. Regale. — Defilarea. — Iluminatiunea orasiului. — Reprezentatiunea poporala. — Moceanu cu elevii sei. — Fino.)

Încea o pagina glorioasă în istori'a capitalei si a armatei va formá dîu'a de 8/20 octomvre de astadi înainte va constitui o data memorabila în istori'a țerii.

Întrarea triumfala a armatei a pusu în mișcare febrila tóte clasele societății.

Bucuriá si entusiasmu pretotindenea.

La nici o serbatore nu s'a vedîutu atâta lume. Afara la sîosea si la Baneas'a, pe lînga cele 20,000 ostire de tóte armele, a fost unu publicu de peste 50,000 ómeni.

Timpu lu erá pré frumosu. Natur'a înca luá parte si ea la acésta serbare a gloriei române.

Încátu îmi va fi cu putintia me voiu nisui a da publicului cetitoru o icóna fidela despre întrég'a acésta mare serbatore.

În reversatulu dîorilor deja, 21 salve de tunu anuncia capitalei solemnitatea dîlei si sórele promise o dî splendida.

Strad'a Victoriei (fosi strad'a Mogosióei) fu admirabilu decorata. La fia-care ferésta drapele, flori si sóvóre. În multe locuri se vedea espusu unu portretu séu unu bustu printiaru, încungîuratu de verdétia, încoronatu de lauri. Celu mai mare drapelu espusu fu vis-à-vis de gradin'a episcopiei la casele generalului Manu, elu avea aprópe 20 metrii de lungime. Afara de decorurile particulare, municipalitatea a pusu din de 10 în 10 metrii, dela o parte pâna la cea alalta a stradei ghirlande de verdétia ornate de drapele. De ghirlande sînt agatiate lanterne venețiene, pentru iluminatiunea de séra. Casele dispureau sub flori, co-

vóre si drapele. La 8 óre dim., balcónele si ferestrele tóte sînt ocupate. Capitala în totalu avea unu aspectu splendidu.

La 9 óre, trotoarele gemeau de multimea curiosilor de ambe sexele. Trupele își iau drumulu spre sîosea si trecu pe calea Victoriei. Peste pușinu va avé locu apotheos'a bravilor invingatori dela Grivitia, Smêrdan si Rahova. La 10 óre trecu societățile de Gimnastica si de Tiru; tîenut'a societariilor, simpla si pitorésca, atrage privirile. Elevii școlélor se dirigu asemenea cătra sîosea, elevele îmbracate în albu si altele în costume țieranesci.

Multimea pe strade devine din ce în ce mai uimitóre. Hotelulu Brofft vis-à-vis de teatru, si-a vëndutu ferestrele si balcónele sale publicului curiosu. Se dîce, că o ferésta cost'a peste 100 lei n. Balconulu singuru a produsu 800 lei!!

La Banés'a se înaltia unu sântu altaru. În gîuru e arangiata artileri'a, trofeele luate din Bulgaria lînga altaru; armat'a în tîenuta de campania ocupa positiunile asignate de programu.

La amédia precis, M. Sa Regala Principele Domnitoriu, Comandantulu șiefu alu armatei, si M. Sa Regala Princesa Domnitóre sosescu, si serviciulu divin se începe. Sântia sa metropolitulu primatu, asistatu de SS. LL. episcopii de Argesiu si de Rómnicu, încungîurati de înaltulu cleru facura serviciulu divin, înaltiându rugaciuni spre Ddîeulu Românilor, ce tine d'a drépt'a si stîng'a sa, în slav'a nemuririi, pe vitejii némului român. Apoi se dete citire la unu înaltu *ordinu de dî* pe armata, care se finesce cu următoarele: „Cu mândria Me punu în capulu vostru, spre a întrá în Capital'a Tierii, unde poporulu recunoscatoru va aștepta cu nerabdare sè ve arete dragostea si bucuri'a sa. Carolu.“

Trupele sînt puse în marsiu, dupa ordinea indicata în programu, aclamându pe Principe cu celu mai mare entusiasmu.

Tóte autoritățile, îndata dupa serviciulu divin, se reîntórsera la rîndu, unde erá arculu triumfalu, luându-si locurile destinate prin loge si tribune.

Nu multu dupa acea veni M. S. Dómu'a, cu damele de onóre si descinse în logi'a regala, unde fu primita de Mitropolitulu Moldaviei, V. Alecsandri si de ministrii. Dómn'a avea, la drépt'a si la stîng'a, cosiulete de flori. Am vedîutu si audîtu ênsu-mi pe M. S. Dómn'a adresându copilelor din faci'a logei vorbe pline de graçia dându-le flori si spunéndu-le cum trebe sè le împarta si salute armat'a.

La ór'a I se anuncia sosirea trupelor la arcu. Mai întâiu venira câteva trasuri cu raniti greu, cari, coboriti în mijloculu aplauselor si a urârilor multimei se asiedîara în una din tribune. Music'a începù întonarea imnului si în urm'a unui plutonu de gendarmi calari, întrara pe sub arculu de triumfu ranitii usîoru. Unu torentu de aplause si o plóie de cununi acoperi pe eroii serbatoriti.

Erá o emotiune ce storcea lacrimi, când miclele copile de școlá se aruncara, cá niste dulci sonóre, în mijloculu acestoru frati ai lor raniti, îmbratîosîndu-i si împodobindu-i cu florile ce le împartise bun'a lor Mama, Augusta Dómn'a a Tierii.

Atunci aparura optu stéguri luate trofee dela Turci. Aplausele pareau nesfîrsîte.

Între aceste apare mândrulu capitanu alu óstei, M. S. Regala Carolu I sub arculu de triumfu, încun-

giuratu de statulu seu major, numerosu si brilliantu. Altetia Sa traverséza arculu si se opresce departe de 3—4 pasi de tribuna. Ací imi este peste putintia a descrie entusiasmulu ce eclatéza din tóte pàrtile. O scena grandioasa si mai mișcatóre de inima nu póte vedé unu muritoru. Tóta lumea se scóla cu respectu si admiratiune, salutându cu lungi si calduróse „ura“, pe acel'a, caruia i revine suprem'a vrednicia si suprem'a gloria a biruintelilor românesci.

Primarul Capitaliei, se duce înaintea M. Sale, presentându-i pâne si sare, saluta cu devotamentu pe Augustulu Suveranu.

Dlu C. A. Rosetti, ministru de interne, cu voce puternica, a felicitatu la rëndulu seu pe Principe din partea întregi Români. Apoi unu studentu dela universitate. Pe urma doi studenti dela Lycee si în fine societatea „Concordia româna.“

Urma apoi predarea cununelor oferite de difertile societati, pe cari M. Sa, ne mai avëndu unde le pune, le încredintia statului major.

Felicitările odata terminate, M. Sa Regala, acoperitu de ghirlande, rostî, cu unu glasu resonatoriu si cu o emotiune cum nu s'a mai vedîutu următórele:

„*Multumescu în numele armatei de bun'a primire. Acesta brava armata, care a luptatu cu atâta eroismu pentru independint'a tierii, va sci sè lupte si pentru esistint'a Patriei, si va sci face cá scump'a noastră țiera, Români'a, sè traiésca!*“

Ultimele dóue cuvinte repetate de M. S. Domnulu de trei ori, cu capulu descoperitu si leganându si chipiulu de asupra capului, au fost rostite cu atâta entusiasm, încâtu lumea emoționata pâna la lacrimi si însufletita aprópe pâna la deliru, scóse, din uriasîulu ei peptu unu „ura“ puternicu si neîntreruptu, în cursu de mai multe minute, ce trebue sè fi resunatu pâna din colo de nori; iér buchetele si cununele formau unu adevertatu torentu de aeru. Acesta fu momentulu supremu alu serbării, momentu, ce nu se póte descrie, căci emotiunea imi paraliséza cuvëntulu numai când me gândescu la dënsulu !!

Defilarea începe în fine, înse încetu. Fia-care soldatu primesce în trecerea sa unu buchetu séu o coróna. Tunurile luate dela inimicu disparu sub verdétia si flori.

Dela arculu de triumfu pâna în piat'a teatrului, mersulu Principelui a fost cu adevertatu triumfalu. Unu minutu n'a încetatu aclamatiunea.

La 3¹/₂ óre, Marele Capitanu, este în piat'a teatrului.

Defilarea a avutu locu, înaintea Printîului, în cea mai mare ordine, si Români au dreptulu de a fi mândri de soldatii lor, căci ei au o tînuta admirabila sub arme.

La 4¹/₂ óre defilarea s'a sfirsîtu: MM. LL. Regale, dupa ce a salutatu statu'a lui Mihaiu Bravulu, înaintea caruia a fost arangiate tunurile luate dela inimicu, au reintratu în Palatu.

Iuminatiunea de séra a reesîtu perfectu. Gradin'a episcopiei trebe citata în frunte; ea a fost admirabilu iluminata. Otelele Brofft si de Bulevard si-au arangiatu bine fasiadele lor. Piat'a teatrului a fost de asemenea iluminata cu multu gustu. Gradin'a botanica si statu'a lui Mihaiu Bravulu au fost escelentu iluminate. În mân'a lui Mihaiu Bravulu a avutu Primari'a fericit'a ideia de a pune unu drapelu de gazu,

pe care se citea în litere de focu: „traiésca armat'a româna!“ Unu focu de artificiu, a fost trasu în gradin'a botanica în totu timpulu iluminatiunii.

Într'unu cuvëntu totulu a fost splendidu. Represintatiunea poporala dela teatru a fost din cele mai minunate. MM. LL. Regale a sositu la 8¹/₂ óre. La sosirea Mariilor Lor s'a întonatu hymnulu rasei latine (coru si orchestru). Esecutiunea a produsu unu mare efectu.

La 11¹/₂ óre represintatiunea s'a finitu prin jocurile lui Moceanu si a elevilor sei.

La 8 óre, 500 musicanti sub directiunea dlui inspectoru de musica major Hübsch, plecà de dinainte statuei lui Mihaiu Bravulu, unde ei erau întruniti, pentru a se duce la palatu. Acesti 500 musicanti erau însotiti de 500 ómeni portatori de tortie. Acesta face o masa de 1000 ómeni, ce trage în urma sa 20,000 curiosi, cari au pareursu Bulevardulu si strad'a Victoriei pâna înaintea Palatului. Ací music'a a cântatu diverse arii, cari au fost pré aplaudate. Altetiele Lor au esîtu în balconu unde au statu mai multu timp.

La 11 óre iluminatiunea se apropie de sfirsitu. Înse pâna la 2—3 óre din nópte stradele erau înca pré animate.

B. Lad. Bianu.

La culesulu viilor.

Dîsu-a badea cătra mine,
Sè nu dau gura la mine,
Cà la storsulu vinului
Eu voiu fi mirés'a lui!

(Cântecu poporalu.)

Dieulu Bachu a seceratu în anulu acesta unu mare triumfu. Viile sînt rodite cá cum nu s'a mai pomenitu de o multime de ani. Ce este mai naturalu decâtu cá fia-care sufletu de omu doresce sè-si iea partea sa din bachanaliele desfatóre ale culesului de vii. Dîu'a de 13 octomvre fu una din acele dîle frumóse în cari orasi'anulu se simte cá prin unu farmecu atrasu în liberu la verdétia. Farmeculu cresce când aceea libertate si verdétia o afli la délu, la délu cu viia. Gar'a în aceea dî para a se aflá în stare de asediu. De când au plecatu soldatii nostri la resboiu, nu s'a vedîutu atâta publicu la gara.

- Unde pleci?
- La Minisio.
- La Ghioroc.
- La Covasintiu.
- La Cuvinu, etc. etc.

Fia-care la ai sci se grabia, cá nu cumva sè remâna acasa în orasiu. A nu face parte din culesulu viilor este — celu puçinu in pàrtile Aradului — rusine, de cumva forti'a majora nu împedeca realisarea dorintiei, acela apoi din tóte pàrtile e compatimitu. La asta ocasiune fia-care omu la fia-care proprietariu de via este bine primitu si fara invitare. Din contra nu este datina a se invitá espressu la viia, căci proprietarii nostri de vii în nemarginit'a lor ospitalitate, ei ênsisi se simtu onorati prin visitele óspetilor cari vinu sè guste din darulu lui Dieu.

Si apoi dreptu recunoscintia nu-si cere alta, decâtu sè-i laudi vinulu ori e bunu ori e reu. Acestu paragrafu din codicele de eticheta promontoriala se si

observa cu mare strictéția de către beutori, cu multu mai pușinu înse îlu respecta cumperatorii.

Dar sè ne în urcâmu a descrie nitielu „Bachanaliele moderne.“

Petrecerea adevărata se începe sér'a, când se gata lucrulu din via. Atunci e interesantu a privi de la unu punctu mai înaltu cum se dau în jos în grupe mai mici séu mai mari culegatorii totu cântându si chiuindu; unii au si cimpoi cu sine, care i amédia si mai multu. În mijloculu satului apoi se împrascie muncitorii pentru cá sè se întâlnésca mâne di iérasii.

Dar mâne di e duminéca. Atunci are fia-care țieranu si țieranca din generatiunea mai tinera se vina la jocu.

La stapânii casei unde me aflasem si eu erá adunata o frumoșá si numeroșá societate partea cea mai mare români.

Sub unu nucu umbrosu la més'a întinsa șiedeam si ne ospetamu.

De odata vedemu apropiându-se de casa o grupă pitoresca de țierani si țierance în costumulu lor celu încântatoru serbatorescu. Cimpoiulu se imfla si ómenii nostri se dau la jocu la umbr'a de nucu. Acés-ta surprindere ne-a atinsu atátu de afundu inim'a, în câtu nu întârdiaramu a ne sufulcá si noi la dansu:

„Hora mândra si frumoșá
Se întinde — lângá vinu;
Hora mândra si voișá
Se întinde-ntinde linu.
Haidati se ne-aruncâmu si noi
Colo 'n sîrulu celu vioiu,
Sè cântâmu si sè saltâmu
Si de griji se mai uitâmu!“

De o lature țieranimea — de alta boerimea pe întrecute la jocu!

Betrânii șiedeau la mésa si gustau con amore din suculu lui „tata Noe celu betrân“ protoparințele vîierilor si alu „betîvnicilor“ (terminu tehnicu din Aradu) moderni. Gustau si trageau din ciubucu, gustau si laudau vinulu, gustau si priviau la tinerimea învapaia de jocu, la ochii cei frumoși si la talerii țierancelor.

În fine ori ce alta faceau, de gustatu totu mereu gustau . . .

Dar colo 'n sîrulu celu vioiu boerimea n'ó duse departe pe o corda cu țierenimea. Pe când acestia erau multumiti a jocá nencetatu dupa unic'a dicalu a cimpoiulu, dupa care au jucat si parintii si mosii lor — „negretiele“ iubitóre, de varietate doriau sè audu si ceva alta, sè jóce si vr'unu dansu mai de salonu . . . La via tóte sînt posibilé pâna si a jucá valsu dupa cimpoi. Valsu dupa tactulu „scuturatei“ s'a jucat cu atâta animo cá si când orchestrulu lui Strauss i-ar fi electrisatu.

Într'aceste s'a facutu séra.

Lun'a dorme graciósa,
Peste arbori, peste crini.

Iér . . . dela Radna pâna la Sirí'a, dela Moderatu pâna la Agrisiu de a lungulu promontoriulu câtu se întindu délurile, cari vérsa minunatulú nectaru de vitia, numai voia buna domnesce. Délurile resunau de cântece, de sunetele cimpoielor, de tresnetele puscaturilor. Ici colea se aredicá câte-o racheta, se aprindea câte-unu focu mare pe vérfulu délului în gîurulu caruia se improvisá unu coru întonându din resputeri unu cântecu acarui accente în aceea séra li-

na strabatea departe si te facea sè stai în locu cercându dupa fântân'a acestui farmecu.

Mai la tóta coln'a e veselía. Si déca vom cuge-tá, cá colne sînt fórté multe, cáci nu numai Aradulu posedé viile din promontoriu, ci si numeroșe familie de prin Timisióre, Budapesta, Posionu si Viena, ni putem imagina ce viétia e la culesu în acele satutii românesci. Apoi regiunea e atátu de romantica, în câtu frații nostri magiari în sperantia cá se va realisé curéndu dorintia, cá Domnitoriulu sè-si mute resiedintia în Ungaria — s'au ingrigitu de unu punctu desfetatoru în Minisiu, unde sè se aredice pentru curtea regala unu palatu de véra.

În dosulu bucuriei înse nu lipsesce umbr'a neplacerii.

Dîeu si-a versatu dorulu în abundantia pré mare — pré neașteptata. Atâta vinu avemu, de e greu pamêntulu. Butarii nu sînt în stare a corespunde nici pe jumetate comandelor ce li se facu pentru gasirea vaselor.

Acés-ta e o positiá fórté fatala pentru acei proprietari, cari nu tînu via numai de petrecere, ci traciescu din cultivarea ei. Acestia apoi nu scîu ce face cu vinulu. Nimenea nu-lu cumpera; pretiulu ce se promite e de batjocura, câte 2 fl. de hectolitru. Si în fine vîieriulu seracu totu e silitu sè-lu vinda, cáci trebuie sè astupe multe lacune, sè se scape de multe nevoi. La cas'a țieranului vasele de totu soiulu sînt pline cu vinu. Vasulu de curechiu, de crastaveti, de unsóre, tóte ciuberele, tóte ólele sînt pline cu mustu dulce. Unu țieranu mi-a dísu: „Domoule, totu ne-amu plânsu cá nu ni rodescu viile, dór acuma a facutu Dîeu batjocura din noi!“

Cei ce n'au vase destule nu culegu numai o parte a vîiei, ceea lalta parte se usca si putrediesce pe butucu. Se díce, cá culesulu se va întinde pâna în decemvre — de cumva nu va veni mai curéndu brum'a séu gerulu sè stórca póm'b'a strugorelui mai curéndu.

Timpulu s'a recitu, la via numai aceia sînt cari trebuie sè arangedie economi'a vîilor, pe iérna. Aradulu iérasii e acasa. „Bachanaliele“ sînt pe gatate, — iér medicii sînt fórté ocupati. *Georgitia.*

Hadsi Loja.

— La portretulu de pe pagin'a 508. —

Agitatorulu renumitu a bosniacilor mahomedani în septemânile trecute fu prinsu de armat'a nóstra.

Ajunsu în taber'a austriaca, cineva îndata l'a depinsu; icón'a a câstigatu chiar si simpati'a celui ce o represintá, si Hadsi Loja cu man'a propria si-subscrise numele sub ea, dupa cum aréta si ilustratiunea nóstra.

Elu este în etate de 44 ani, omu înnaltu, parinte alor trei baeti.

Unu glontiu l'a ranitu la piciorulu stângu; ran'a este periculósa, si medicii voira a-i taiá piciorulu, dar elu nu se convoi.

Astadi zace în spitalulu din Seraievo.

Societati si institute.

Anunciu si invitare. Adunarea societátii pentru fondu de teatru românu, care a fost sè se tina

estu-anu în 10 si 11 octomvre în Alba-Iulia si din unele împregiurări, deosebitu pentru culesurile viilor, s'a amanatu, în contielegere cu presidiulu societății s'a statoritu a se tine în 17 si 18 noemvre a an. cur. c. n. pe lângă program'a festiva deja publicata, cu aceea mica modificare că șiedințele se vor tine în biseric'a greco-catolica. P. T. publicu românū este dara invitatū a imbrățiosă cu caldura patriotica acēsta adunare naționala si P. T. Domni si Familie române, cari dorescu a participă la adunare, s'nt rogate că celu multu pâna în 14 noemvre c. n. sē binevoiesca a se însinua la subscrișulu, aretându timpulū sosirii si numerulu persōnelor, pentru că comitetulu arangiatoriū sē se pōta îngriji de primire si încuarterare. Alba-Iulia 25 octomvre 1878. *Mihaiu Cirleu*, secretariulu comitetului arangiatoriū.

Rectificare. Socōt'a despre venitulū curatu obținutu cu ocasiunea conferințielor învetiătorești din Ciclova-mont., destinatu reuniunii învetiătōrilor gr. or. din dieces'a Caransebiului, si publicata în nr. 37 din anulu 1877 alu „Familiei“ se rectifică într'acolo, că sum'a amintita de 13 fl. 50 cr. v. a. nu s'a datu Pré on. d. protopresbiteru Iosifu Popoviciū în Jamu, ci s'a tramisu acuma on. presidiu alu reuniunii învetiătōresci în Bocșia-mont. Ciclova-mont. 1 oct. 1878. *Ioanu Miū*, not. com.

Ce e nou ?

In camer'a deputatilor ministrulu Tisza a datu séma despre cris'a ministeriale. Dise că ministrulu de finanie din caus'a speselor multe cu ocupatiunea Bosniei si-a datu demisiunea; în urm'a careia întregu cabinetulu i-a urmatu esemplulu. Maj. Sa a ascultatu opiniunea mai multor barbati de statu asupra situatiunei. Ministeriulu de acuma conduce afacerile provisoriu. Opositiunea a dechiaratu, că nu e îndestulita cu referad'a primului ministru, mai vērtoș ceea ce se referesce la demisiunea lui Széll.

Trofeele române. Tunurile luate dela turci, ni spune „Românulu“, si espuse pe bulevardulu universitătii, s'nt în numeru de 47. Între aceste s'nt 29 mari de otielu, 10 mici de bronzu (tunuri de munte) si 8 mortiere. La Plevna au fost luate 10 tunuri mari de otielu si cele 10 mici de bronzu; la Opaneza 10 mari; la Smêrdan 9 mari; mortierele s'nt luate la Plevna. Afara de aceste 47 tunuri, mai s'nt alte 3 mari luate la Grivitiă, din cari 2 s'nt asiediate de asta iérna lângă statu'a lui Mihaiu Vitezulu si unulu la palatu, si alte 12 mari, cari s'au împartitu deja la corpuri. Asiă dar numerulu totalu alu tunurilor luate dela turci e 62.

Prândiulu ranitilor. Domnitorulu si Dómn'a României au întrunitu dilele trecute pe toti ranitii aflati în capitala, în numeru de 400, la Cotroceni în curtea palatului, unde li s'a servitu unu prândiu. Marfiele Lor Regale au trecutu pe dinaintea frontului ranitilor însirati în giurulu bisericeii, adressându-le urarea: „Sântetate, voinici!“ care a fost acoperita cu viue strigări de „Traiesca M. S. Domnul! Traiesca M. S. Dómn'a!“

Atentatu asupra regelui Alfonso. La 25 oct. unu butaru de 23 ani a descarcatu unu pistolu spre

regele Alfonso, înse glontilulu n'a nimeritu. Elu a recunoscutu, că e membrulu „internaționalei.“

Cunun'a în Windsor. În palatul din Windsor al reginei Engliterei de curēndu se va serbă cunun'a principeseii prussiane Margareta Luisa cu principele Connaught. În contra usului, cunun'a nu se va tine în locuint'a miresei, ci în a mirelui, din causa că regin'a nu pōte caletori la Berlin.

Sciri merunte din tiéra. Delegatiunile austro-ungare s'nt conchiamate pe 7 nov. la Budapesta. — Spesele de processu ale lui dr. Mileticu s'au statoritu cu sum'a de 1548 fl. 41 cr. si 294 fl. 6. cr.

Noutati scurte din Români'a. „Timpul“ afla din Tulcea, că autoritătile rusesci de acolo au opritu în modu absolutu pe locuitori de a face vr'o manifestare de buna primire la întrarea trupelor române în Dobrogea. — Societatea lucratorilor din Bucuresci a adressatu natiunii române si parlamentului ei o adresa de consolare pentru rumpere a Basarabiei. — „Voc. Cov.“ scrie, că întreprinditorulu liniei ferate Bender-Galati ar fi facutu guvernului românū propunerea, de a pune în legatura lini'a Bender-Galati cu Dobrogea si Bulgari'a, prin unu podu peste Dunare, ce s'ar stabili în Galati. — La Tulcea în septemân'a yitōre se va deschide prim'a tipografia româna. — „Rom. Libera“ afla, că comisiunea de delimitare a granitielor dintre Dobrogea si Bulgari'a isi va începe lucrările la 1 nov. c. n. — Se scrie din Dobrogea, că autoritătile militare ruse de acolo vindu mobilierul caselor publice. — Din Ismail plăca multi comercianti spre a se stabili în Bucuresci si Galati séu în Dobrogea, la Tulcea si Chiustendje.

Din lumea mare. Conte Carol Bismarck, nepotul cancelarului, s'a sinucisu în Veneti'a. — Rusii nu se sfiescu a bucină în lumea mare, că tōta poporatiunea din Basarabi'a a salutatu cu bucuria anectarea acesteia la Russi'a. — Venitulū anualu alu ex-împetratesei Eugenia se urca la 450 mii franci.

Flamur'a lui Hymen.

Dlu Ioanichiu Crisianu, comerciantu în Rosia de munte, la 24 l. c. si-a încredintiatu de soția pe domnisiōr'a Iuliana Giurca, fiic'a dlui Ales. Giurca proprietaru în Rosi'a.

Suvenirea mortilor.

Georgiu Ivascovicu, fostu comite supremu în Carasiu si deputatu la diet'a actuala, represintându cerculu Sasca, a repausatu în septemân'a trecuta.

Iuliu Popu, vice-notaru alu comitatului Solnoču-Doboca, a încetatu din vietiă în etate de 32 ani.

Treiluniulu octomvre—decemvre începēdu-se cu nr. 74, deschidemu prenumeratiune noua la fōi'a nōștra, cu condițiunile însemnate în frunte. Observămu, că în treiluniulu acesta vom dá si suplementele promise pentru acestu semestru. Rogămu pe abonantii ale caror abonamente vor espirá sē le rennoiēsca de timpuriu, séu sē ne retramita esemplarele.